

ČTYŘI STAROÚNĚTICKÉ HROBY Z DRAHELČIC, OKR. PRAHA-ZÁPAD

Daniel Stolz – Lubor Smejtek

Od roku 2009 probíhá na západním okraji Drahelčic (okr. Praha-západ) záchranný výzkum související se stavbou nových rodinných domů. Naprostá většina z doposud zjištěných objektů náleží mladší a pozdní době bronzové. Při záchranném výzkumu v dubnu 2011 se na parcele 150/59 podařilo odkrýt vedle velkého množství mladobronzových objektů i čtyři hroby únětické kultury, které jsou tématem tohoto článku.

GEOGRAFICKÝ A SÍDELNÍ KONTEXT NALEZIŠTĚ

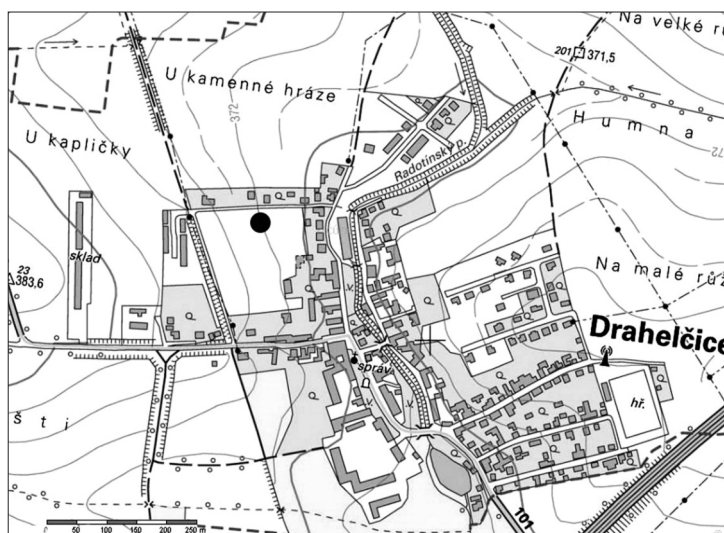
Naleziště se nachází na severozápadním okraji obce Drahelčice na mírném východním svahu o nadmořské výšce 372–378 m (obr. 1). Nejbližší vodní zdroj představuje Radotínský potok. Zkoumané hroby jsou od něj vzdáleny 140 m. Podloží zde tvoří zahliněné spraše, na které nasedá černozem. V nejbližším okolí převládají naváté sprašové sedimenty s výrazně méně zastoupenými četnými ordovickými prachovci a břidlicemi s pokryvem hnědozemí a černozemí. Oblast náleží do klimatické oblasti B 2 – mírně teplá oblast, mírně teplý a mírně suchý okrsek s převážně mírnou zimou. Průměrná roční teplota dosahuje 7–9 °C a průměrný roční úhrn srážek 500 až 550 mm.

NÁLEZY NA KATASTRU OBCE

Nejstarší archeologické nálezy (bez přesnější datace) byly získány za západním a jihozápadním okrajem vsi při sběrech Václava Krolmuse a stavbě železniční trati v 40. a 50. letech 19. století. Dnes neznámé nálezy můžeme datovat do neolitu až eneolitu, doby bronzové a raného středověku (Sklenář 1992, 52–53). Velice pravděpodobně část nálezů pocházela z námi zkoumaného mlado- a pozdně bronzového sídliště. V roce 1858 byl při stavbě železnice na panském poli u Radotínského potoka objeven laténský kostrový hrob s železným mečem s opaskem a keramickou nádobou (Sklenář 1992, 53). V roce 1922 byly

Obr. 1. Drahelčice, okr. Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa výzkumu (černý bod). Vlevo: poloha lokality na mapě ČR

Obr. 2. Drahelčice, okr. Praha-západ. Plán výzkumu na parcele č. 150/59 se všemi archeologickými situacemi a staroúnětickými hroby (s čísly)

za humny usedlosti drahelčického rolníka Josefa Kosa rozorány únětické hroby s kamenným obložením, z nichž se do sbírek Národního muzea v Praze dostalo deset nádob a keramická lžice (Stocký 1927, 314). Ve sbírce Národního muzea se ještě nacházejí bez bližších údajů dva kusy hrdla knovízské amfory (inv. č. 7364–7365). Další archeologické nálezy na katastru obce byly učiněny až po téměř devadesáti letech! Při stavbě komunikace pro nové rodinné domy v roce 2009 bylo na západním okraji obce odkryto přes 150 objektů z mladší doby bronzové. Do konce roku 2012 zde bylo celkem prozkoumáno při stavbě řadových rodinných domů, jednotlivých rodinných domů a komunikací téměř 800 sídlištních objektů z mladší a pozdní doby bronzové (s výraznou převahou prvně jmenovaného období), čtyři hroby ze starší doby bronzové a jeden výrobní objekt s dvěma železářskými pecemi z doby římské.

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE, OBJEKTŮ A NÁLEZŮ

Záchranný výzkum na parcele 150/59 proběhl na ploše 17,6 × 15,7 m v dubnu roku 2009 (obr. 2). Zaměřené JTS souřadnice rohů výzkumu: 759269.39 1046786.50, 759269.35 1046804.01, 759284.22 1046804.48, 759285.21 1046786.77. Terénní část byla prováděna ve spolupráci s firmou Prospecto, v. o. s. Na výzkumu byli přítomni 2 technici a 3–4 terénní pracovníci. V místě stavby rodinného domu byla sejmuta ornice do úrovně rozhraní ornice a podloží za pomoci bagru s hladkou lžící. Detailní začistění celé plochy výzkumu bylo provedeno ručně. Veškeré zachycené objekty byly odkryty standardními archeologickými metodami. Celkem bylo prozkoumáno 76 archeologických situací: 62 kúlových jam, 3 malé jámy, 7 zásobních jam a 4 kostrové hroby. Všechny zásobní jámy náležejí mladší době bronzové, proto i všechny nebo naprostá většina kúlových jam pravděpodobně spadá do tohoto období. Čtyři kostrové hroby patří únětické kultuře.

Objekt 458 (obr. 3; 9)

Tvar pŮdorysu: nepravidelně obdélňý se zaoblenými rohy.

Rozměry: 209 × 126 cm.

Orientace: S-J.

Hrobová jáma: stěny hladké, přímé šikmé až svislé.

Hloubka: 14 cm.

Dno: ploché rovné.

Zlom ode dna: ostrý.

Zásyp: tmavě šedohnědá hlinitá, stř. ulehlá, ve spodní části promíšená se světle hnědým sprašovým podložím.

Podloží: světle hnědá spraš.

Pozorování: kŮlová jáma v JV rohu o rozměrech 21 × 16 cm je mladší a porušuje hrob.

Poloha pohřbu: situace koster byla velmi nepřehledná. V anatomické poloze ležely pouze nekompletní skelety dvou nedospělých jedinců (věk 3-5 let), které byly umístěny v těsné blízkosti ve východní části hrobové komory (LKO1 a LKO2). Fragmentárně zachovaný první jedinec měl hlavu orientovanou k jihu. Lépe zachovaný druhý jedinec ležel ve skrčené poloze na boku s hlavou k jihu a obličejem k západu. Nohy byly silně skrčeny před trupem. Ve středu hrobu byly umístěny v neanatomické poloze kosti minimálně dvou dospělých jedinců zemřelých ve věku 20-24 let a 30-35 let (LKO3 a LKO4) a zuby dalších dvou dospělých. Neanatomické uspořádání fragmentů dlouhých kostí bylo způsobeno následnou manipulací po rozvolnění kloubních spojení (podrobněji *Beran-CimbŮrková 2013*). Ve středu hrobu byla položena celá nádoba a ve východní části část stěny větší nádoby.

PorŮznu na dně hrobové jámy ležel jeden velký, tři menší (10-20 cm) a několik drobných kamenŮ.

Nález: 1. Nádoba s oble lomenou střední výdutí s vyhnutým okrajem a páskovým uchem; povrch hlazený, šedohnědý až šedočerný; v. 73 mm, pr. výdutě 85 mm, pr. okraje 65 mm, pr. dna 35 mm, š. ucha 11 mm; dochována celá, neporušená (obr. 6:1). 2. Část stěny nádoby. 3. Lidské kosti. 4. 6 ks keramiky ze zásypu (zlomek odsazeného hrdla s vyhnutým okrajem, 1 ks dna, 2 ks stěn s hladkým povrchem, 2 ks stěn se zdrsněným lehce prstovaným povrchem; velikost: 3 ks 0-3 cm, 3 ks 3-6 cm), všechny nebo většina zlomků patří Ůnětické kultuře.

Objekt 518A (obr. 4; 10)

Tvar pŮdorysu: oválný, na Z porušen hrobem 518B.

Rozměry: 110 × nejméně 34 cm.

Orientace: SSZ-JJV.

Hrobová jáma: stěny hladké, přímé šikmé až svislé.

Hloubka: 25 cm.

Dno: ploché rovné.

Zlom ode dna: ostrý.

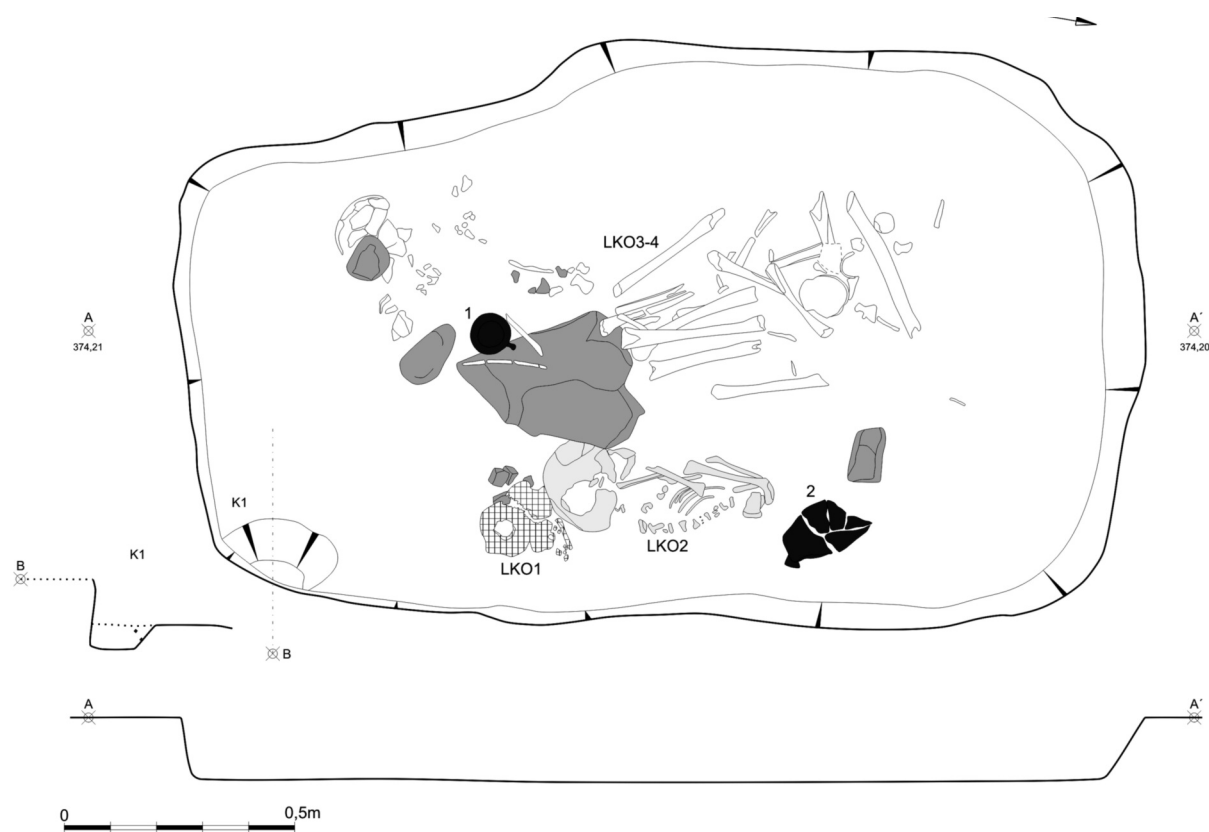
Zásyp: tmavě šedohnědá hlinitá, stř. ulehlá.

Podloží: světle hnědá spraš.

Pozorování: Z část hrobu byla zničena hrobem 518B.

Poloha pohřbu: pohřbené dítě (dožitý věk 6±2 roky) leželo na pravém boku s hlavou k SSZ a obličejem k Z (podrobněji *Beran-CimbŮrková 2013*). Skelet byl porušen mladším pohřbem 518B, proto jsou některé kosti dislokovány v zásypu hrobu 518B.

Nález: 1. Lidské kosti.

Obr. 3. Drahelčice, okr. Praha-západ. PŮdorys a řez hrobu 458 (mřížkovně LKO1, světle šedě LKO2, tmavě šedě kameny)

Objekt 518B (obr. 4; 10)

Tvar půdorysu: nepravidelně obdélný se zaoblenými rohy.

Rozměry: 180 × 106 cm.

Orientace: SSZ-JJV.

Hrobová jáma: stěny hladké, přímé šikmé až svislé.

Hloubka: 55 cm.

Dno: ploché rovné.

Zlom ode dna: ostrý.

Zásyp: tmavě šedohnědá hlinitá, stř. ulehlá, ve spodní části výrazně promíšená se světle hnědým sprašovým podložím.

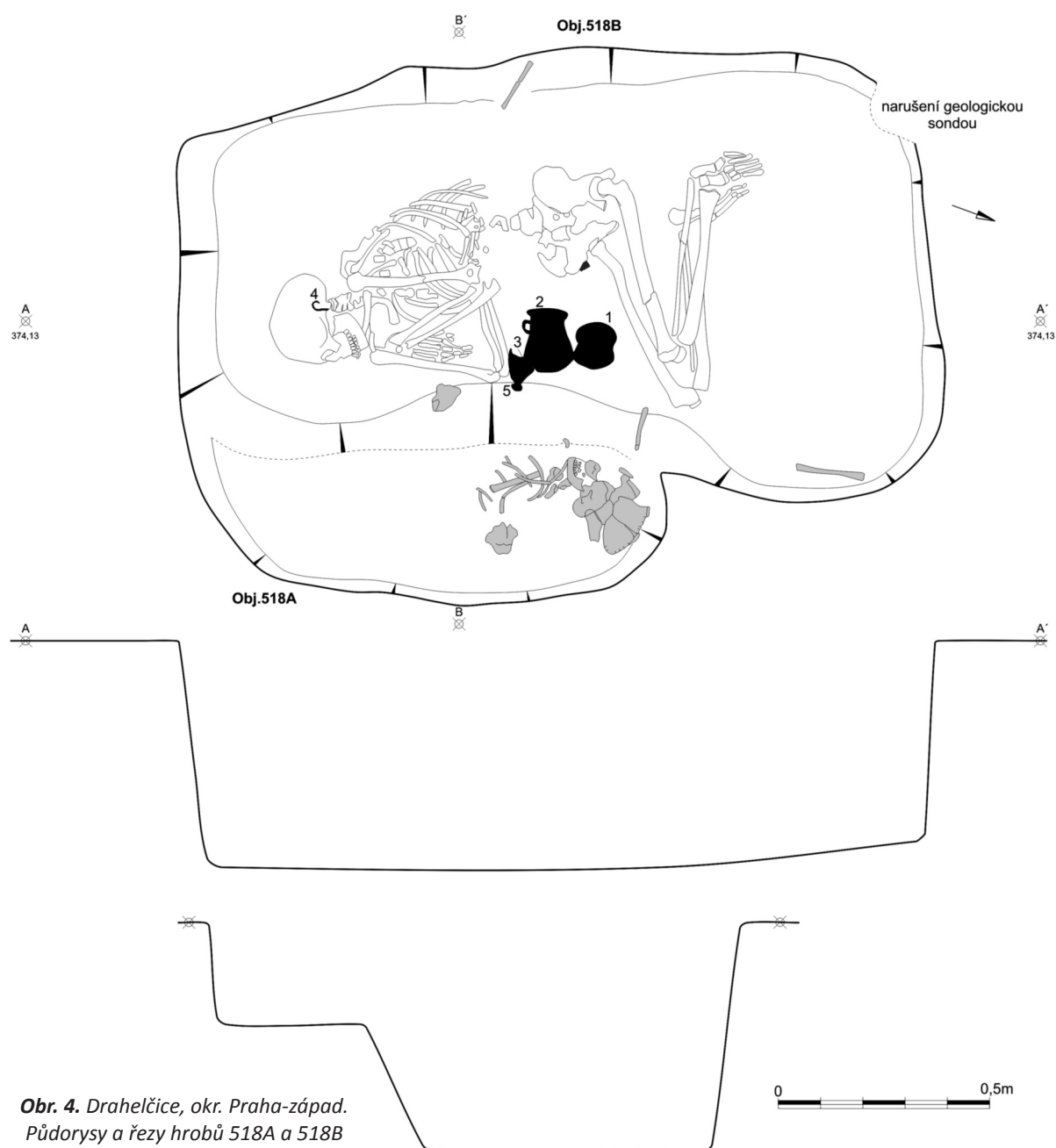
Podloží: světle hnědá spraš.

Pozorování: porušuje starší hrob 518A.

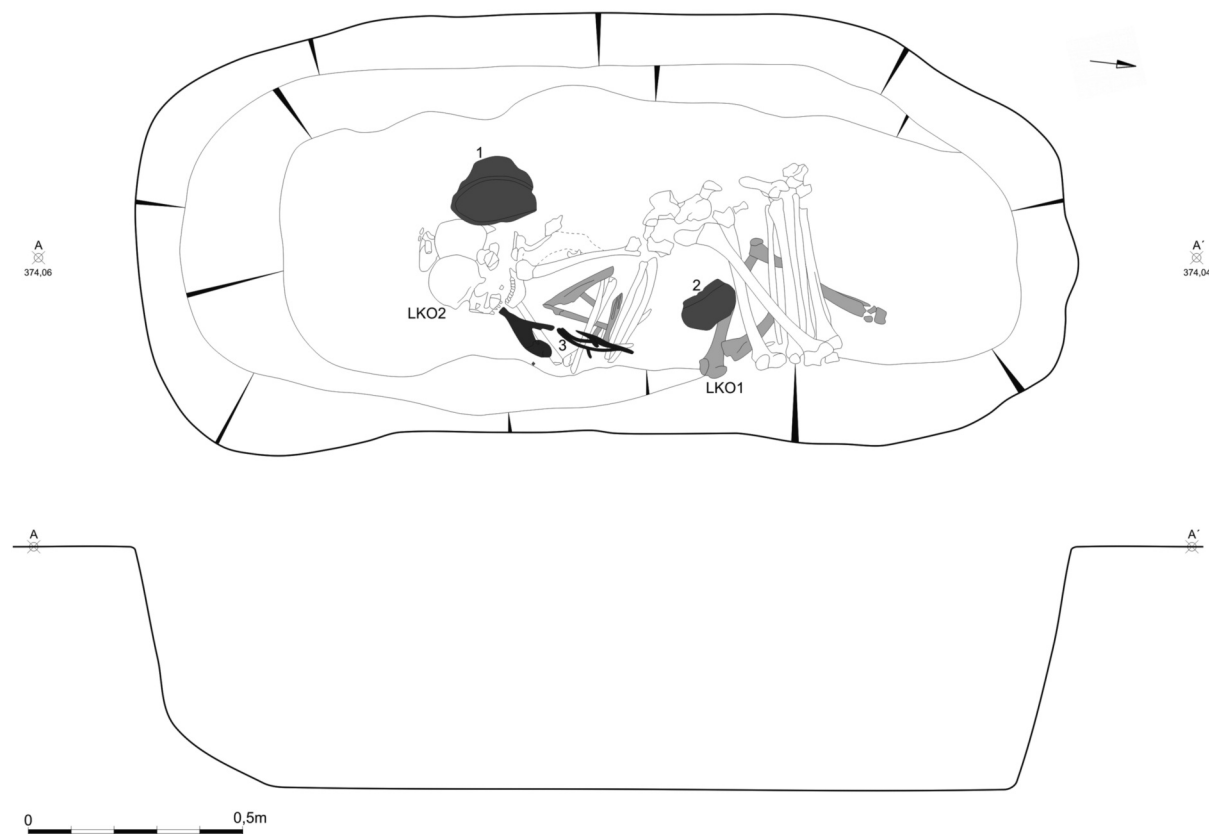
Poloha pohřbu: pohřbená žena (věk 30–35 let) ležela ve skrčené poloze na pravém boku s hlavou k JJV a obličejem k SVV. Nohy byly v silně skrčené pozici kolmo

k trupu. Levá ruka ohnutá v předloktí byla položena před trup a pravá ruka ohnutá v předloktí do pravého úhlu směřovala ke spodní části hrudního koše (podrobněji *Beran-Cimbůrková 2013*). Mezi horními a dolními končetinami a pánví se nacházel džbán, nádoba, zvířecí lopatka a kostěný nástroj. U lebky v oblasti levého ucha byla nalezena měděná nebo bronzová spirálka.

Nálezy: **1.** Nádoba s oblou střední výdutí, s odsazeným válcovitým hrdlem s vyhnutým okrajem a páskovým uchem, povrch hlazený, místy leštěný (původně asi celý leštěný), šedočerný; v. 81 mm, pr. výdutě 94 mm, pr. okraje 89 mm, pr. dna 36 mm, š. ucha 11; dochována celá, spleaná (obr. 6:5). **2.** Džbán se spodní oble lomenou výdutí, s nepatrně odsazeným hrdlem s vyhnutým okrajem a páskovým uchem, podhrdlí obkružuje pás ze tří rýh, ze kterého vycházejí svislé samostatné pásy ze tří

Obr. 4. Drahelčice, okr. Praha-západ.
Půdorysy a řezy hrobů 518A a 518B
(světle šedě skelet z hrobu 518A)

Obr. 5. Drahelčice, okr. Praha-západ. Půdorys a řez hrobu 519 (světle šedě LKO1)

až pěti jemných rýh (třásňový ornament); povrch leštěný, šedočerný se světle hnědými šmouhami; v. 130 mm, pr. výdutě 117 mm, pr. okraje 88 mm, pr. dna 41 mm, š. ucha 12; dochován celý, slepený (obr. 6:2). 3. Kostěný nástroj s hrotem, hrot je pečlivě vybroušen a má ulomenou špičku, boky a týl jsou ohlazeny, d. 42 mm, š. 10 mm a v. 4 mm (obr. 6:3). Nástroj je vyroben z dlouhé kosti menšího až středně velkého savce.¹ 4. Druhotně rozevřená měděná/bronzová spirálka, drát je v jedné polovině délky roztepán do pásku, d. 36 mm, š. 22 mm, š. drátu 3 mm, síla drátu 1 mm (obr. 6:4). 5. Pravá lopatka z juvenilního prasete. Bezpečně nelze určit, jedná li se o domácí nebo divokou formu (obr. 8:1). 6. Lidské kosti. 7. 27 ks keramiky ze záspy hrobů 518A a 518B (zloмок oblé výdutě a odsazeného hrdla s vyhnutým okrajem, 2 drobné zlomky okrajů, stěna s řadou drobných svislých vrypů, 9 ks stěn s hladkým povrchem, 7 ks stěn se zdrsněným, někdy lehce prstovaným, povrchem, 7 ks stěn s hrubým povrchem; velikost: 11 ks 0–3 cm, 15 ks 3–6 cm, 1 ks 6–9 cm), všechny nebo většina zlomků patří únětické kultuře. 8. 3 ks mazanice bez otisků a úpravy povrchu z hrobů 518A a 518B.

Objekt 519 (obr. 5; 11)

Tvar půdorysu: nepravidelně oválný.

Rozměry: 218 × 98 cm.

Orientace: S–J.

Hrobová jáma: stěny hladké, přímé šikmé.

Hloubka: 57 cm.

Dno: lehce konkávní.

Zlom ode dna: pozvolný.

Zásyp: tmavě šedohnědá hlinitá, stř. ulehlá, promíšená se světle hnědým sprašovým podložím.

Podloží: světle hnědá spraš.

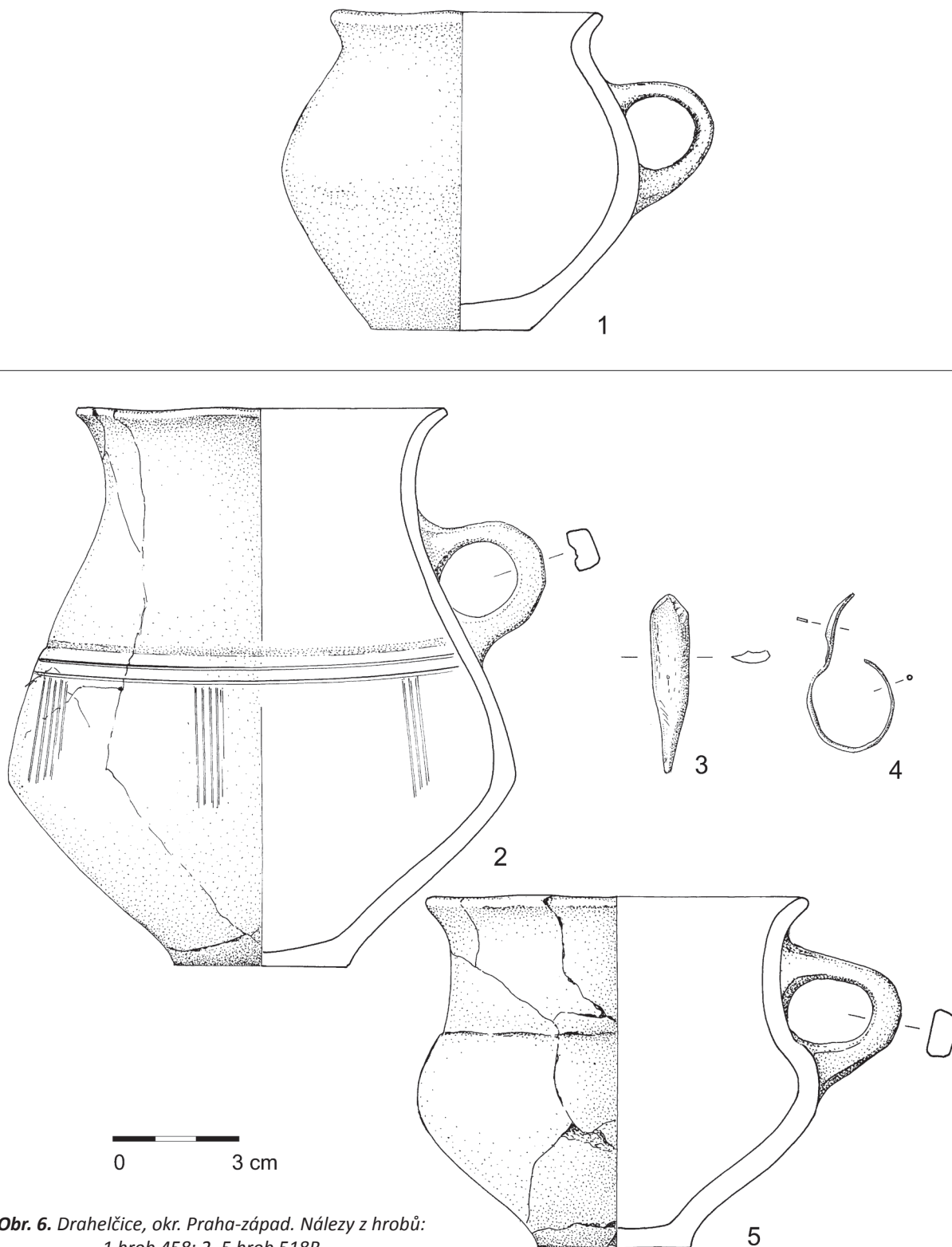
Poloha pohřbu: starší pohřeb patřil velmi špatně zachovalému dospělému jedinci ve věku 40–50 let uloženému na pravém boku hlavou k jihu (LKO1). Druhý jedinec mužského pohlaví ve věku 35–40 let byl uložen ve skrčené pozici na pravém boku hlavou k jihu a obličejem k východu přesně do prostoru staršího pohřbu. Nohy byly v silně skrčené pozici kolmo k trupu. Paže levé ruky ohnuté v předloktí do ostrého úhlu ležela na hrudníku a předloktí bylo položeno před trup. Pravá ruka ohnutá v předloktí do ostrého úhlu směřovala ke spodní části hrudního koše (podrobněji Beran-Cimbůrková 2013). Za hlavou byla položena mísa (obr. 7:2), mezi horními a dolními končetinami a pánví další nádoba (obr. 7:1) a na hrudníku zvířecí lopatka a žebra (obr. 8:2). Přibližně obdélné zbarvení záspy o rozměrech cca 1,2 × 0,5–0,6 m v hloubce 0,3 m nad pohřbeným jedincem by mohlo svědčit o organickém materiálu (výdřevě nebo rakvi).

Nálezy: 1. Mísa s odsazeným hrdlem a rozevřeným okrajem s horizontálním páskovým uchem; povrch leštěný, šedočerný se světle hnědými šmouhami; v. 104 mm, pr. okraje 201 mm, pr. dna 85 mm, š. ucha 14; dochována téměř celá, neporušená, dolepen pouze jeden zlomek, jeden zlomek okraje se nedochoval (nebo se rozpadl; obr. 7:2). 2. Nádoba s oblou výdutí, odsazeným hrdlem a pásko-

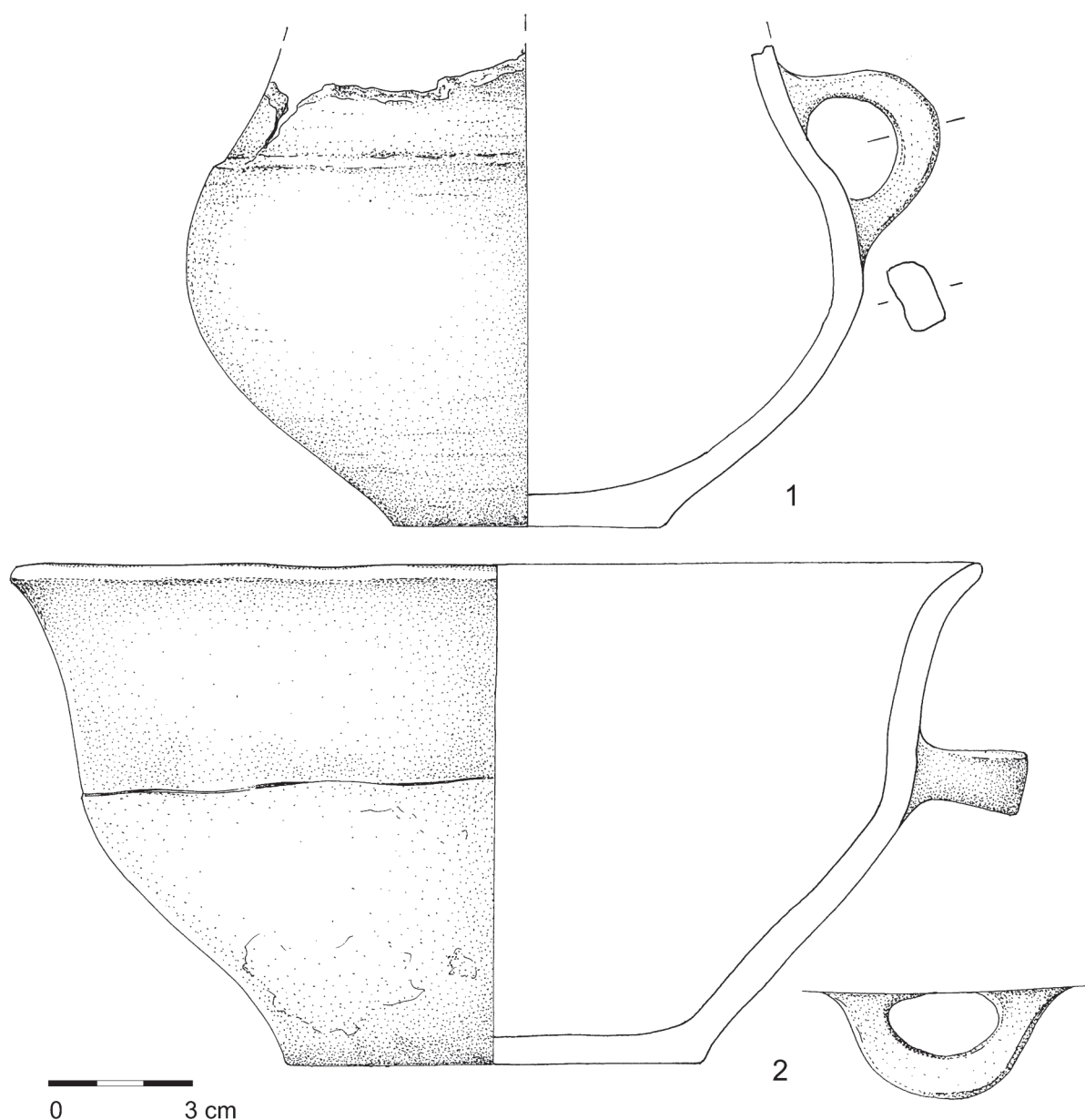
¹ Za určení zvířecích kostí děkujeme Reně Kyselému z ArÚ AV ČR, Praha.

vým uchem, horní část hrdla a okraj byly pečlivě odlá-
mány zhruba ve stejné výšce; povrch leštěný, šedočerný
se světle hnědými šmouhami; v. 99 mm, pr. výdutě 139
mm, pr. okraje 103 mm, pr. dna 55 mm, š. ucha 15; do-
chovaná celá, neporušená, dolepen pouze jeden zlomek
(obr. 7:1). 3. Levá lopatka z dospělého prasete domácího
a žebra pravděpodobně z prasete (přesněji neurčeného;

obr. 8:2). 4. Lidské kosti. 5. 23 ks keramiky ze zásypu
(zlomek dna a stěny se zdrsněným povrchem, 2 ks vy-
hnutých okrajů, 12 ks stěn s hladkým povrchem, 5 ks
stěn se zdrsněným, někdy lehce prstovaným, povrchem,
3 ks stěn s hrubým povrchem; velikost: 11 ks 0–3 cm,
12 ks 3–6 cm), všechny nebo většina zlomků patří úně-
tické kultuře.

Obr. 6. Drahelčice, okr. Praha-západ. Nálezy z hrobů:
1 hrob 458; 2–5 hrob 518B

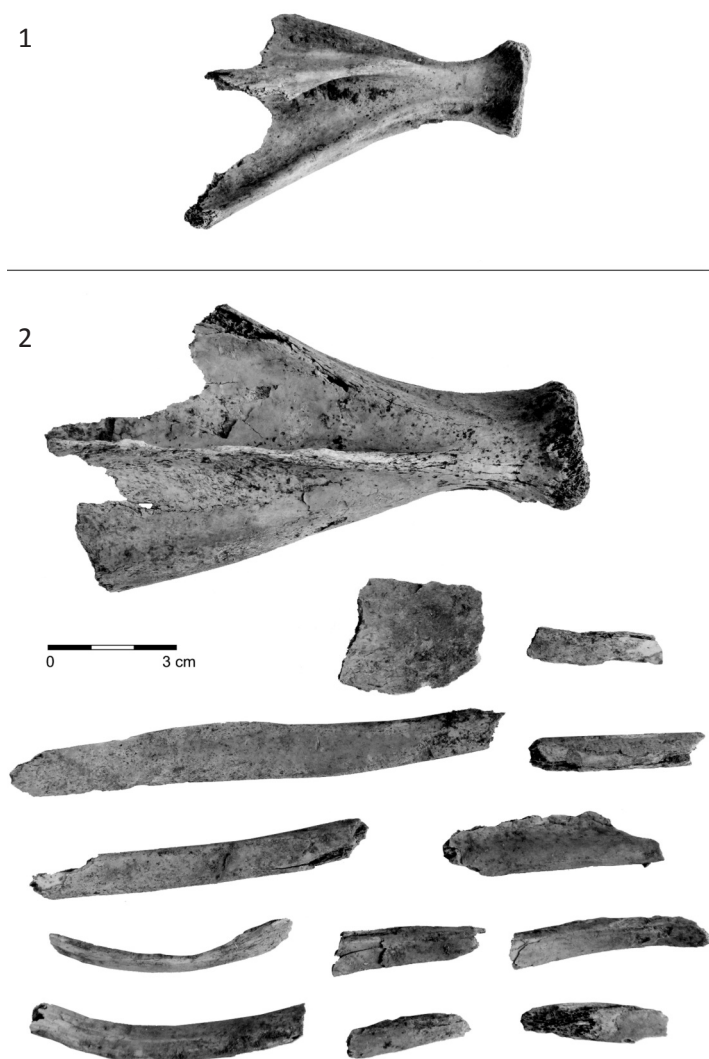

Obr. 7. Drahelčice, okr. Praha-západ. Nálezy z hrobu 519

DATOVÁNÍ

Pro posouzení relativně chronologického postavení čtyř prozkoumaných hrobů z Drahelčic máme k dispozici pouze poměrně omezený soubor pěti keramických nádob, neboť vypovídací schopnost hrotitého kostěného nástroje (nejspíše šídla) z hrobu 518B (obr. 4:3; 6:3) i deformovaného zlomku vlasové ozdoby z částečně roztepaného měděného (?) drátu z téhož celku (obr. 4:4; 6:4) je zcela mizivá a nálezy prasečí lopatky (hrob 518B – obr. 4:5; 8:1) či lopatky spolu s žebry (hrob 519 – 5:3; 8:2) ukazují pouze na v pravěku poměrně běžný zvyk vybavovat zemřelé na poslední cestu také masitými milodary.

Z hrobu 458 s pozůstatky minimálně šesti pohřbených jedinců (2 děti, 2 dospělí a zuby dalších dvou dospělých) se dochoval jen celý esovitě profilovaný hrnek s uchem (obr. 3:1; 6:1), pomineme-li typologicky nepoužitelnou část stěny nádoby (obr. 3:2). Zda kompletní exemplář souvisí až s posledním pohřbem (případně pohřby?) do této hrobové jámy, nelze spolehlivě rozhodnout, i když se to jeví jako docela dobře možné. Tento tvar nádoby je v rámci starší únětické keramiky poměrně běžný a jeho největší rozšíření bývá spojováno zejména s jejím časnějším obdobím, resp. 1. stupněm ÚK (cf. typ A5.2 – Bartelheim 1998, 19, Diagramm 3,6,12,17, Taf. 38; naposled Kostka – Smejtek 2012, 706, obr. 10:1,3,8). Ap-

Obr. 8. Drahelčice, okr. Praha-západ. Zvířecí kosti: 1 hrob 518B; 2 hrob 519

Obr. 9. Drahelčice, okr. Praha-západ. Fotografická dokumentace hrobu 458

likace třásňové výzdoby na vyšším džbánu s oble lomenou výdutí z hrobu 518B (obr. 4:2; 6:2) odpovídá v širším smyslu staroúnětickému zařazení nálezů z Drahelčic, avšak zbývající tři nádoby ukazují, že bychom se mohli pohybovat blíže mladšímu úseku starší únětické kultury. Zejména pak mísa „lovosického typu“ s horizontálním uchem v místě odsazení rozevřejícího se hrdla z hrobu 519 (obr. 5:1; 7:2) charakterizuje spíše 2. stupeň ÚK podle novějšího třídění (cf. typ L1.2 – Bartelheim 1998, 34, Diagramm 3, 6, 12, 17, Taf. 42) či 3. („středoúnětickou“) fázi v původní typologii V. Mouchy (1963, 27, pozn. 64), pochopitelně s jistými přesahy, a to zvláště do staršího období. Tyto mísy se na pohřebištích objevují s koflíkovitými a hrncovitými nádobami (cf. např. Moucha 1963, 29, Abb. 13), které se velmi podobají tvarům, nalezeným v hrobech 518B (obr. 4:1; 6:5) a 519 (obr. 5:2; 7:1).

Z výše uvedeného vyplývá nejpravděpodobnější zařazení hrobů z Drahelčic do mladší části starší únětické kultury ve středočeském regionu, avšak patrně nikoliv až na její závěr. Každopádně bude tento nově získaný malý soubor o něco mladší než únětické hroby s kamenným obložením, rozorané v roce 1922 za humny usedlosti drahelčického rolníka Josefa Kosa, který z nich do sbírek Národního muzea v Praze daroval deset nádob a keramickou lžici (Stockýj 1927, 314, tab. LXXXVI:1–11).

ZÁVĚR

Při záchranném výzkumu na stavbě rodinného domu na parcele č. 150/59 v Drahelčicích se podařilo odkrýt vedle velkého množství mladobronzových objektů i čtyři hroby únětické kultury (obr. 2). Z rozboru keramického inventáře vyplývá zařazení hrobů do mladšího úseku starší únětické kultury ve středočeském regionu.

Zdejší pohřební rítus odpovídá našim dosavadním poznatkům o pohřbívání staršího období únětické kultury (souhrnně Matoušek 1982). Hrobové jámy byly umístěny v řadě ve směru západ-východ. Delší osa hrobů směřovala od jihu k severu nebo od jihojihovýchodu k severoseverozápadu. Dva dospělí

(hrob 518B a 519) byli uloženi ve skrčené poloze na pravém boku s hlavou k jihu až jihojihovýchodu s obličejem k východu až k severovýchodu, rukama uloženými před tělem a silně skrčenými nohama (obr. 4; 5). Odlišné uložení těla představují dva dětské pohřby. V hrobě 458 (obr. 3:LKO2) spočinul dětský jedinec ve skrčené poloze na levém boku s hlavou k jihu a obličejem k západu. V hrobě 518A bylo umístěno další dítě na pravém boku hlavou k severu a obličejem k západu (obr. 4), i když kosterní pozůstatky byly silně poškozeny při hloubení hrobu 518B. Ve dvou hrobech se podařilo zachytit v únětické kultuře oblíbené několikanásobné pohřbívání do jedné hrobové jámy (např. *Smejtek 2001, 226–227*). Do hrobu 458 (obr. 3) bylo postupně umístěno šest jedinců (čtyři dospělí a dvě děti). V anatomické poloze ležely při východním okraji hrobu pouze nekompletní skelety dvou dětí. Neanatomické uspořádání fragmentů dlouhých kostí ze dvou dospělých jedinců ve středu hrobové jámy bylo způsobeno následnou manipulací po rozvolnění kloubních spojení. Z dalších dvou dospělých se zachovaly pouze zuby (podrobněji *Beran-Cimbůrková 2013*). V hrobě 519 byl zjištěn dvojitý pohřeb dvou dospělých, když mladší pohřeb byl uložen přesně na starší skelet. Tento typ pohřbů se několikrát opakoval na pohřebišti v nedaleké Hostivici (*Jiráň ed. 2008, 22–23*). Pozůstatky rakve nebo výdřevy byly podle výrazně odlišného zabarvení výplně pravděpodobně identifikovány v hrobě 519. Na dno hrobu 458 bylo úmyslně uloženo několik kamenů, i když jejich účel je nejasný.

Rovněž pohřební výbava se v ničem nevymyká od dosud publikovaných pohřbišť. V hrobě 458 s vícenásobným pohřbem byl ve středu jižní poloviny hrobu keramický hrnek (obr. 6:1) a u východního okraje část stěny větší keramické nádoby. V hrobě 518B byl umístěn mezi nohama, trupem a rukama dospělé ženy keramický džbán a nádoba (ležely na boku; obr. 6:2,5), prasečí lopatka (obr. 8:1) a kostěný hrot (asi šídlo; obr. 6:3) a na lebce v okolí levé spánkové kosti měděná (?) deformovaná spirálka (obr. 6:4). V hrobě 519 byla za hlavou lépe zachovalého dospělého jedince kera-

Obr. 10. Drahelčice, okr. Praha-západ. Fotografická dokumentace hrobů 518A a 518B

Obr. 11. Drahelčice, okr. Praha-západ. Fotografická dokumentace hrobu 519

Únětická kultura v Čechách	Moucha 1961; 1963	Pleinerová 1966–1967	Bartelheim 1998		Drahelčice
starší období (pozdní eneolit)	1. protoúnětická	Ia Ib	1	starší ÚK	
	2. staroúnětická		2		
	3. středoúnětická	II		mladší ÚK	
	4. předklasická		3		
mladší období (starší doba bronzová)	5. klasická	III			
	6. poklasická				

Obr. 12. Drahelčice, okr. Praha-západ. Relativně chronologické postavení únětických hrobů

mická mísa (ležela na boku; obr. 7:2), mezi horními a dolními končetinami a pánví další keramická nádoba (ležela na boku; obr. 7:1) a na hrudníku prasečí lopatka a žebra (obr. 8:2).

Ve všech hrobech se v zásypu našly poměrně početné zlomky únětické keramiky. Mohou pocházet z neznámých pohřebních obřadů. Spíše však představují běžný sídlištní odpad, proto můžeme v těsné blízkosti pohřebiště předpokládat související sídliště.

LITERATURA

- Bartelheim, M. 1998: Studien zur böhmischen Aunjetitzer Kultur – Chronologische und chorologische Untersuchungen, Teil 1–2. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 46. Bonn.
- Beran-Cimbůrková, P. 2013: Antropologický rozbor kosterních pozůstatků z hrobů únětické kultury z Drahelčic, Archeologie ve středních Čechách 17, 57–65.
- Jiráň, L. ed. 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.
- Kostka, M. – Smejtek, L. 2012: Starounětické pohřebiště u Řepné ulice v Praze-Ďáblicích, Archeologie ve středních Čechách 16, 679–718.
- Matoušek, V. 1982: Pohřební ritus rané únětické kultury v Čechách, Varia Archaeologica 3, Praehistorica 10, 33–52.
- Moucha, V. 1963: Die Periodisierung der Úněticer Kultur in Böhmen, Sborník Československé společnosti archeologické 3, 9–60.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Prehistorie a protohistorie. Praha.
- Smejtek, L. 2001: Únětické pohřebiště a sídliště v Kněževsi u Prahy, Archeologie ve středních Čechách 5, 209–278.
- Stocký, A. 1927: Únětická keramika v Čechách II, Památky archeologické 35, 305–315.

FOUR EARLY ÚNĚTICE GRAVES FROM DRAHELČICE, PRAGUE-WEST DISTRICT

Because of the construction of new private houses, a rescue excavation has been taking place on the western edge of the village of Drahelčice since 2009. The clear majority of the so far detected features date from the Late or Final Bronze Age. In 2011, it was possible to uncover four graves of the early Únětice culture, along with a large number of features from the Late Bronze Age.

The documented burial practice is consistent with the current knowledge of the burial customs in the early Únětice period. The grave pits were arranged in a row oriented west-east. The longitudinal axis of the graves was oriented from south to north or from south-south-east to north-north-west. Two adults (graves 518B and 519) were deposited in a crouched position on their right sides with their faces pointing towards the east to north-east. Their arms were arranged in front of the body and their legs were sharply bent (Fig. 4; 5). A different position of the body is represented by two children's graves. In grave 458 (Fig. 3:LKO2), a child was buried in a crouched position on its left side and with the head pointing towards the south and the face towards the west. In grave 518A, there was another child buried on its right side and its head was pointing towards the north and the face towards the west (Fig. 4). These skeletal remains were unfortunately heavily damaged during digging of grave 518B. Multiple burials in one grave pit were documented in two cases. This custom was quite popular in the Únětice culture (e.g. Smejtek 2001, 226–227). Six individuals (four adults and two children) were successively buried in grave 458 (Fig. 3). In grave 519, there was documented a double burial of two adults, where the later burial was placed just on top of the earlier skeleton. Also, the grave goods do not differ from the grave goods from other cemeteries of this period. In grave 458, which contained a multiple burial, there was a ceramic mug (Fig. 6:1) in the centre of the southern half of the grave, and next to the eastern edge, there was a part of a wall of a larger ceramic vessel. In grave 518B, there were found a ceramic jug and a vessel placed in front of a torso of an adult woman (Fig. 6:2,5), a pig scapula (Fig. 8:1) and a bone point (perhaps an awl; Fig. 6:3), and a deformed copper? spiral, which lay on the skull in the area of the temporal bone (Fig. 6:4). In grave 519, there was a ceramic bowl (Fig. 7:2) behind the head of a relatively well preserved adult individual. Another ceramic vessel (Fig. 7:1) was deposited between the upper and lower limbs and the pelvis, and a pig scapula and ribs (Fig. 8:2) were placed in front of the chest.

Fig. 1. Section of a map, the excavated area is marked
Fig. 2. Plan of excavation on parcel no. 150/59 with all

archaeological situations and early Únětice graves (with numbers)

Fig. 3. Plan and section of grave 458

Fig. 4. Plans and sections of graves 518A and 518B (light grey – skeleton from grave 518A)

Fig. 5. Plan and section of grave 519

Fig. 6. Finds from graves: 1 grave 458; 2-5 grave 518B

Fig. 7. Finds from grave 519

Fig. 8. Animal bones: 1 grave 518B; 2 grave 519

Fig. 9. Photographic documentation of grave 458

Fig. 10. Photographic documentation of graves 518A and 518B

Fig. 11. Photographic documentation of grave 519

Fig. 12. Relative chronological position of Únětice graves